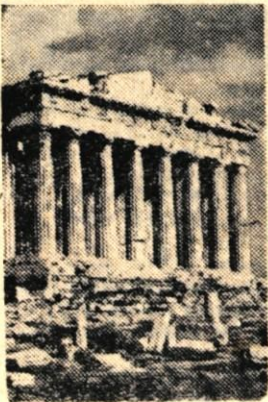

P GLASOVA Panorama

KRANJ, 22. SEPTEMBRA 1962 — Leto II — Št. 37

Berite v tej številki:

Pet dni po grškem kopnem in morju

IZ JADRANSKEGA V JONSKO MORJE

Kdor v Grčiji išče antiko, bo razočaran. Aristotela najdete na napisih gostiln. Ribard Levjesvčni je nekoč dejal: »Nikoli ne zapaj Skotu!« Ta izrek sem moral razširiti tudi na Italijane. Reportažo s popotovanja po Grčiji berite na tretji strani.

DNEVNIK DAVIDA RUBINOWICZA

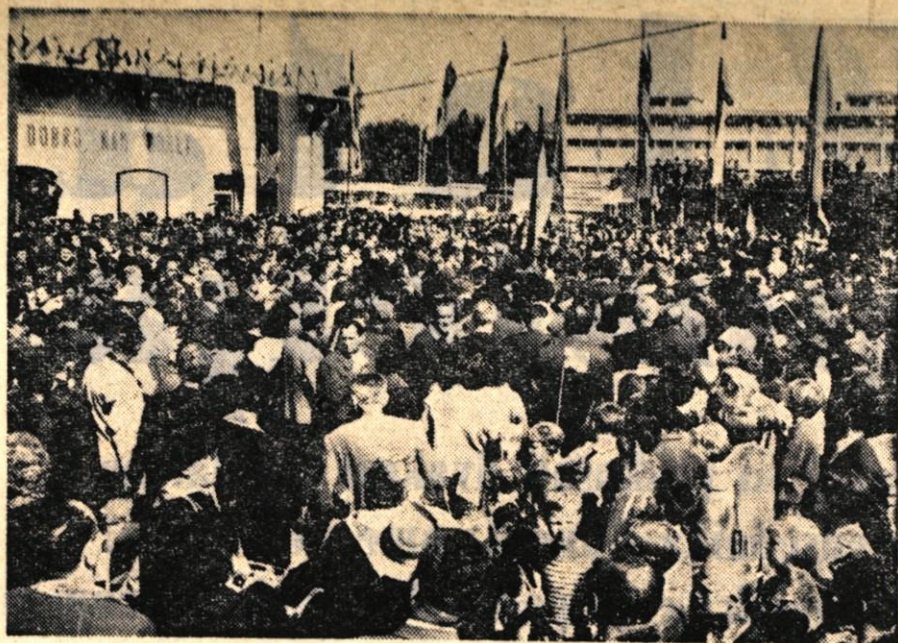
Začenjamo objavljati pretresljiv dnevnik židovskega otroka, ki ga je vojna zalotila na Poljskem. Poljski Židje so plačali najvišjo ceno preživetja, ki ga je Eichmann na jeruzalemskem procesu imenoval — »rešitev židovskega vprašanja«. Dnevnik Davida Rubinowicza je na posameznih mestih enako doživet kot znameniti dnevnik Anne Frank.

KOZMONAVT MED BOHINJCI

V dvorano hotela »Jezero« je stopil čokat kmet. Hotel je videti vesoljskega potnika. Ko ga je zagledal, ni verjel, da se je ta človek z vesolja spustil na Zemljo. Kljub temu mu je podaril šopek planik.

Poročilo o srečanjih sovjetskega kozmonavta Titova z Gorenjci berite na četrti strani.

SPREJELI SMO JIH Z GODBO IN Z BESEDAMI DOBRODOŠLICE. ODSLI SO POLNI VTISOV. VMES SO BILI STISKI ROK IN RAZGOVORI O TEŽKIH ČASIH OKUPACIJE. OKUPACIJE. VLAK »BRATSTVA IN ENOTNOSTI« JE ZAPUSTIL NAŠE KRAJE.

Prvi sneg v gorah

V začetku tedna je po gorah zapadel prvi sneg - Ljudje so oblekli tople plašče - Kmetje se snega niso prestrašili

Snežne padavine v drugi merjave povedo, da ob ta ljudje presenečeni, ko je mnogi verjeli, da je poletje polovici septembra pri nas kem času zelo poredko za- sneg zapadel kar čez noč — še vedno v zenitu.

Hladen zrak z Grenlandije in Islanda je v naše kraje vdrl kar preko noči. Do konca prejšnjega tedna smo bili namreč še pod vplivom toplih sredozemskih struj. Ta nagel prehod in mešanje toplega in ledeno mrzlega zraka s severa je povzročilo snežne padavine na ločnici do 2000 metrov višine. Vsi gorski vrhovi na Gorenjskem so dobili snežno kapo. V sosednji Avstriji je snežni metež zavejal ceste na Grossglockner, kjer so s ceste morali očistiti do 18 centimetrov debelo snežno plast. Pri nas je padlo največ snega na Kredarici, in sicer čez 5 centimetrov.

Obilica padavin — v nižinah je deževalo kot iz skafa — ni potolažila kmetovavceev. Dež je prišel prepozno in na pridelek ne bo več vplival. Omogočil pa je boljšo pripravo zemlje za jesensko setev.

Z vdorom hladnega zraka pa je prišlo v nekaterih krajih že do mraza. Temperature so se zelo hitro spustile. Na Jezerskem in v Planici so se živo srebro spustilo na ničlo, kar je zelo redko v tem času. Vendar je val hladnega zraka že zapustil naše kraje in se počasi pomika proti vzhodu. Najnižje temperature so bile na Kredarici, kjer so v ponedeljek izmerili — 6 stopinj mraza.

Priprave za zimo so se že začele, kar je opaziti v trgovinah z ozimnico, v podjetju za preskrbo s kurivom, kjer se zaloge manjšajo.

SREČANJA Z LJUDMI

Beograjski novinar Džavid Husić je imel razgovor s Titovom pod edinstvenimi okoliščinami — pri sveči. Z letalom ga je spremljal iz Beograda do Dubrovnika in naposled prišel na vrsto za razgovor, ko je v vili »Lapad« zmanjkalo električnega toka. Ta razgovor pri sveči je zares svojevrstno zanimiv.

● Zdaj, ko vas vsi poznajo, nas zanima, kakšne spremembe je prinesla slava v vaše življenje?

— Slava ne pripada meni, temveč mojemu narodu. Če inženirji in tehniki ne bi zgradili vesoljske ladje, ali bi lahko poleteli? Ljudje, ki tega ne razumejo, gledajo nas kot na nadprirodna bitja.

Vesoljski človek

● Kaj vas ljudje najbolj pogosto sprašujejo?

— Vedno so nekoliko razburjeni. Večina me gleda brez besed. Nekateri se hitro sprostijo in sploh ne omenjajo vesolja. Sinoči sem nad Dubrovnikom doživel zelo prijetno stvar. Stal sem v mraku in opazoval mesto. Neka mlada žena me je spoznala v temi po belih čevljih, me prišla za roko in iz teme povlekla na svetlo.

»Nisem vedela, da ste tako lepi«, — je vzkliknila. Rekla je, da bi me poljubila, če ne bi bilo moza.

● Čemu ste se najbolj nasmejali v zadnjih dvanajstih mesecih?

— Smejem se često, toda o smehu ne vodim evidence. Najbolj sem se smejal pri sebi nekaterim vprašanjem ameriških novinarjev.

● Kaj si boste najbolj zapomnili z obiska v Jugoslaviji?

— Grobove sovjetskih vojakov, ki so padli za osvoboditev Beograda. Prevzela me je ljubezen, s katero jih vzdržujejo vaši ljudje. To je najlepši dokaz medsebojnega razumevanja. Govoril bom povsod o svetem cvetju na teh grobovih.

Zlata postelja

Zakaj so poskušali dvakrat atentat na predsednika Gane Kwame Nkrumaha? Nkrumah se je postavil po robu korupciji, zato ga bogati ne marajo

Zelo redki so primeri, da bi zaradi postelje prišlo do napetega vzdušja v neki državi. Pa vendar se je to zgodilo pred kratkim v Gani. Tukaj ni mišljena postelja v prenesenem smislu, niti neka običajna postelja, pač pa zlata postelja, ki je stala 8.400 dolarjev. Zlato posteljo si je kupila v Londonu žena bivšega ganskega ministra za industrijo, ki je ob tej priliki izjavila britanskim novinarjem, da v tej postelji »uživa«.

VREČE DENARJA

Nakup »zlate postelje« je povzročil v Gani hudo razburjenje in ljudje so se začeli spraševati, od kod ministrom toliko denarja. To vprašanje so kmalu razširili na druge osebnosti. Nekako v istem času se je minister za industrijo Krobo Edusej veselil v palači, ki ga je stala 200.000 dolarjev. Ta palača je vsa v marmorju in v mbačikih, obdana je z vrtom in vodometi; pravijo ji najbolj razkošna v Gani.

Kmalu se je pokazalo, da je bila opravičena zahteva predsednika Nkrumaha, ki je že prejšnje leto omejil last-

nino članov vlade, poslanecev in voditeljev stranke. Ganska javnost je z zadovoljstvom sprejela tudi nedavni zakon zoper korupcijo. Po tem zakonu bodo obsojeni vsi voditelji, ki neodgovorno, malomarno in nepošteno ravnaajo z družbenimi sredstvi na pet let zapore s prisilnim delom, če pa se bo izkazalo, da so na račun države delali nepošteno kupčije, bo kazen dvakrat strožja.

Na korupcijo v Gani gledajo kot na največje zlo. V ganskih listih često zasledimo podatke o politični in gospodarski škodi, ki so jo utrpeli zaradi nepoštenosti. Bivši minister Gbedemah je do-

bil od neke tuje banke visoko posojilo za določene protiusluge.

ČE MAČKI STOPIŠ NA REP, ZACVILI

Zlaganje denarja v tuje banke je bilo v Gani zelo razširjeno. Pred kratkim je neki ganski list zapisal, da bi z denarjem, ki ga imajo ganski bogataši v tujih bankah, lahko financirali doberšen del izgradnje hidrocentrale na reki Volti. Stroški hidrocentrale pa bodo znašali 200 milijonov dolarjev!

Kwame Nkrumah — drobeci dveh ročnih bomb ga niso ranili

bete, ni mogel verjeti, da leži britansko veleposlanstvo v Bonnu med njivami krompirja in pese, pa si je naročil sliko te hiše. V pošiljki pa princu niso povedali, da je ta njiva že prodana. Kupila jo je namreč bonnska vlada, da bo zgradila novo palačo za ministrstvo zunanjih zadev, ker je hiša »s tisoč okni« na Koblenzerstrasse postala premajhna. Tako bo imel britanski veleposlanik zelo kratko pot v bonnsko zunanje ministrstvo.

TELESNE POŠKODBE

Po obisku de Gaulla v Zahodni Nemčiji se je zvedelo, da sta v splošni gneči, ki je bila največja v Kölnu, dobila dva človeka težke telesne poškodbe. Na sprejemih v mestih, ki jih je francoski general obiskal, je bila povsod velika gneča, vendar največja v Kölnu.

Ministrova žena je morala zapustiti praviljeno palačo in zlato posteljo

Minister Krobo Edislej — veliki mojster »črnih poslov«

Boj proti korupciji je sestavni del boja proti ljudem, ki so s svojim položajem izkoriščali družbena sredstva za grabež svojega bogastva.

V zahodnem tisku lahko pogosto beremo sestavke, da Gana ni več »raj za privatno iniciativo«, kot je bila še pred kratkim. V Akri želijo, da bi prirodna bogastva in izvore dežele izkoriščali za razvoj in blaginjo Gane. V ganske roke so že prišli rudniki zlata, tržišče s kakaom, z gansko »zlato valuto« se je že preselilo iz Londona v Akro, pa tudi diamante, ki so jih izkopali v Gani, lahko prodajajo samo v Gani. Davčne in druge prednosti tujih državljanov so zmanjšane, izvoz dobička pa je pod nadzorstvom. Tuja posojila in krediti se sprejemajo samo pod pogojem, če so koristni za razvoj Gane.

DVA ATENTATA NA NKRUMAHA

Dva atentata na predsednika Nkrumaha sta zbudila med osem milijon-skim narodom val ogorčenja. Prvi poskus atentata so naredili v mesecu avgustu v mestu Kulungulu na severu dežele, ko se je ganski predsednik vračal z obiska v Zgornji Volti. Iz množice ljudi, ki se je zbrala okoli avtomobila, je nekdo vrgel bombo. Predsednik Nkrumah je ostal živ. Pravi čudež je, da je iz tako kritičnega položaja odnesel celo kožo, saj je bomba eksplodirala v neposredni bližini in ubila nekaj njegovih najožjih sodelavcev, desetina ljudi pa je bila hudo ranjena.

Oblasti so izvedle temeljito preiskavo in konec meseca so bili aretirani minister za zunanje zadeve Ako Adžeki, minister za finance Taviya Adamafio in sekretar Nkrumahove stranke Kofi Krabe. Štiri osumljene pa oblasti še vedno lovijo.

Zelja po oblasti je bila med temi voditelji vidna že pred atentatom. Ko je kmalu zatem sledil drug poskus atentata, je bilo jasno, da so dejanja stvar širše zarote. Vodilni ganski list je ob tej priliki zapisal, da je atentat tuj ganskemu ljudstvu. S tem je bilo povedano, da zaroto vodijo iz tujine. Gana brez Nkrumaha ne bi bila tisto, kar je v sodobni Afriki.

Rekli so.

»Med modrosti življenja spada tudi to, da neumnosti počnemo samo v skladu z dobo, v kateri živimo.«

Pablo Picasso, francoski slikar

»Neumnost je pošiljati opice v veselje in izključiti nas žene od tega pionirskega dela.«

Jerry Kobb, ameriška letavka

»Če bi več duhovnikov obiskovalo gostilne in več gostilničarjev hodilo v cerkev, potem bi bil zadovoljen s krščanstvom v Angliji.«

Lord Aran, član britanskega Zgornjega doma

»Ko je človek mlad, ne razmišlja resno. Resno razmišljajo samo ljudje, ki so stari čez sedemdeset let.«

Charles Chaplin, angleški filmski igravec

»Žene je težko spoznati, ker je vsaka ženska izjema od pravila.«

Vitorio de Sica, italijanski filmski režiser

»Kdor je spoznal angleško klimo in kdor je vsaj enkrat poskušal angleške slaščice, se sprašuje, če ima Anglija sploh pravico, da obstaja.«

Jean Faier, francoski novinar

»Živimo v nevarnem svetu, ko je človek nadvaladal prirodo, ni pa nadvaladal samega sebe.«

Dr. Albert Schweitzer, Nobelov nagrajenec

»Lahko bi rekli, da možgani povprečnega poslanca niso boljši kot možgani povprečne- ga volivca.«

Robert Jenkins, britanski poslanec

globus • globus • globus

V GOREČEM VOZILU

Zelo zadovoljen in ponosen je bil neki francoski poslanec, ko se je vozil skozi majhno mesto, v katerem so vsi ljudje obstali, mu mahali in nekaj vzklikali. Poslanec je bil prepričan, da so ga volivci spoznali in ga na ta način pozdravljali. Toda kmalu je začutil dim in v zadnjem trenutku je skočil iz avtomobila, ki je popolnoma zgorel.

NEMŠKI GOSPODARSKI ČUDEZ

V Tokiu je neki znani japonski politik izjavil: »Sele ko sem spoznal profesorja Erharda, — zahodnonemškega ministra za gospodarstvo osebno, sem razumel celoten obseg nemškega gospodarskega čudeža.«

HİŠA

MED KROMPIRJEM

Edinburški princ Philip, mož britanske kraljice Eliza-

Za obisk v italijanskem mestu Brindisiju ni treba italijanske vize. Na ladjo vdere ob prihodu v pristanišče cel ducat uradnikov in policije in ti se potem sukajo po njej toliko časa, da vam policist ob ladijskem mostičku ne pomoli žolte kartice, za katero mu vi daste svoj potni list. S tem se potem lahko tri ure sprehajate po mestu. Umazana voda, velika industrija, majhno mesto. To so bile ugotovitve, ki smo jih lahko podali že na ladji. Ko smo stopili v mesto, smo lahko dodali še: tiščina Italija. Pa ne zaradi umazanije! V mestu je živahno, ljudje tekajo iz trgovine v trgovino, (bila je nedelja, a trgovine so bile vseeno odprte), krillijo z rokami, kakor delajo po vsej Italiji, hupajo z avtomobilskimi sirenam, predvsem FIAT sirene od 500 cm naprej, (če k temu pridamo še vespe in tuleče italijanske mope, si lahko predstavljate hrup nedeljskega popoldneva na jugu Italije. Mesto je bilo praznično razpoloženo. Bil je čas evharističnega kongresa. Razen navadnih Italijanov v preklanih suknjčih je tekalo po ulicah vse polno patrov in menihov v najrazličnejših oblačilih, rjavih, črnih in kdo ve kakšnih še, nad ulicami pa je bilo transparentov z religiozno tematiko toliko kot jih je pri nas za tekmo Debeli: Suhi (ali pa še za kaj drugega). Tudi menihi mahajo z rokami, kadar se pogovarjajo. Italijani, kot da bi njihov jezik ne mogel povedati vsega, vselej skušajo izraziti za vsak primer še nekaj z gibanjem rok. Zdi se mi, da morajo biti strašno nesrečni, če se zgovarjajo v gneči (kjer se ne da krilliti z rokami).

Ko smo stopili nekoliko višje po glavni ulici, sem nekje na koncu velike table za plakate zagledal velik črno obrobljen plakat, prav tako velik kot za »Kravji bal«. Naznanjal je, da je umrl neki Giovanni. Pri tem plakatu naj v ilustracijo velikosti povem še to, da je bila znamka tiskarne natisnjena v taki velikosti, kot so pri nas cele parte na cerkvenih vratih. Pripomnim naj še to, da je bil umrl Giovanni brivec.

V Brindisiju lahko pogledaš muzej in vidiš kipe brez glav in glave brez kipov, denarje vseh cesarjev nekdanjega rimskega imperija, pa tudi denar Friderika II. Njegove trdnjave, ki je prav tako v Brindisiju, pa ni moč videti, ker je tam zdaj skladišče paradižnika in signalna postaja republikanske vojne mornarice, v cerkvi lahko vidite kip junaka, ki je sekal glave Turkom toliko časa, dokler je niso oni njemu (spomnil sem se naših direktorjev, pa sem se domislil, da njim sicer ne postavijo spomenika, ko jim vzamejo glavo (beri stolček), ampak jim dajo samo novo mesto), glavna zanimivost pa je prav gotovo

Vtisi s poti po grškem kopnem in morju

IZ JADRANSKEGA V JONSKO MORJE

SPOMENIK MORNARJEM

Ki sta ga postavila zadnji italijanski kralj Vittorio Emanuel tretji in ranjki Mussolini. Velika stvar (kar se metrov tiče), sicer pa nič posebnega. Edina posebnost in prednost, obiskovavcu je prihranjeno osladno besedilo na spomeniku.

Ko se vrnemo na ladjo, vpraša eden mornarjev, s prstom kaže na spomenik:

«Kaj je to?»

«Spomenik padlim mornarjem, pravim.

«Naš kapitan pravi, da vsem mornarjem!»

«Ne, tam piše, da samo vojni mornarici!»

«Kdaj pa bodo nam, navadnim mornarjem postavili kakšen spomenik?» zavzdihne mornar in se leno pretegne v naslonjaču.

«Nam, bedak, zakaj bi naj nam postavljali spomenik?» vpraša nekdo iz posadke.

«Kaj si le napravil takega!» pritegne drugi.

«Kaj, madona, že tri mesece nisem bil pri ženi!» zavpije in takoj ga mine vsa lenoba, da skoči besno v naslonjača, kamor se takoj usede nekdo drug.

IZ BRINDISIJA NA KRF

Kdor potuje z ladjo v Grčijo, se z njo seznani na Krfu. Otok, na katerem se lahko kupijo nekatere stvari kar z našim denarjem je slikovit in privlačen. Tam sem doživel tudi svoje prvo razočaranje. Pozabil sem, da Grčija danes ne more biti taka, kot je bila v antiki. Sicer popolnoma razumljivo — življenje in prizori na ulicah grških mest so se mi zdeli nevzdržni z mojo idealno predstavo o Grčiji. Ze dr. Sovre je napisal, da — če bi se Sokrat zamislil na grških ulicah, kot je imel navado za uro ali dve, bi ga že v prvem trenutku zbil avto. To popolnoma drži. Grčija je prav tako kot Italija skomercializirana. Ko se voziš po morju, se še lahko v mislih ukvarjaš z antično podobo teh krajev, zakaj obala in gore, ki se dvigajo na njej, so nenavadne in napravijo močan vtis. Ko pa stopiš na kopno, se ti zdi, kakor da si ponovno v Italiji. Resda ljudje niso vsiljivi, ampak imajo neko zmerno in prijetno vpljnost, toda govorica je prav tako hitra, razen tega še popolnoma ne

razumljiva in živahna na ulicah je prav tak kot v Italiji. Cistivci čevljev, prodajci sadja s svojimi lesenimi vozički na dve kolesi, ki kričijo po vsem mestu, cariniki in policija (na ladjo pride samo eden), kavarnice s stoli na ulicah, prodajalnice spominčkov in grška pisava na prodajalnicah — to so prve stvari, ki jih tujec opazi, ko pride v Grčijo. Če si prišel iskati antiko, je tu ne boš našel. Lahko si bridko razočaran. Poglejte samo nekaj primerov, pa mi boste verjeli.

ARISTOTELES — veliki grški filozof, ki je položil temelje logiki, estetiki... to je danes ime navadne krčme.

AFRODITA — grška boginja lepote in ljubezni, Zevsova hčerka — njeno ime se danes ovija okoli pločevina, konzerve, v kateri lahko kupite paradižnik. Recimo jabolka, to bi še nekako razumel, ampak tlačni paradižnik...

PARTENON — marmorni hram deviške Atene na Akropoli — tako se danes imenuje neki grški strip, ki ga lahko kupite v vsakem kiosku. Mislim, da mi zdaj verjamete.

RIHARD LEVJESRČNI:
NIKOLI NE ZAUPAJ
SKOTU

Pravijo, da gornje popolnoma drži in da je le gendarni knalj z otoka včasih vedel povedati še kaj več o tolikanj obrekovanem škotskem narodu. Vendar tu ne gre za to, ampak za to, da bom jaz odslej govoril Nikoli ne zaupaj Italijanu. Bilo je v Patrasu, drugi grški luki na naši poti. Precej veliko pristanišče na Peleponezu z mnogimi zanimivostmi, kot na primer trdnjavo Kastrom, zgrajeno na ruševinah stare Akropole, muzej, Odeon in velika katedrala (60 x 60 m). Toda kljub velikosti vseh teh znamenitosti, ki so vse nadrobno opisane v prospektih, si bom jaz zapomnil eno, ki o njej v prospektih ni bilo niti govora.

Sedim v stari gostilnici in naročim večerjo. Pri vratih in ograji je slonelo precej ljudi in nas opazovalo. Krčmar je znal angleško in zlahka sva se pogovorila. Kar naenkrat je stal pred mano neki Italijan. Dopovedal mi je, da bi rad jedel, vendar ne zna nobenega jezika razen materinščine in tako ne more ničesar naročiti, jaz pa da znam tako dobro angleško, pa naj bi mu naročil. To sem tudi storil. Kako je včasih človek naiven. Italijan je sedel k nasprotni mizi. Pojedel je, kot bi trenil. Zdelo se mi je, da že ves dan ni jedel. No, saj že veste, kaj je bilo potem.

Naenkrat je vstal, zginit in ni se več vrnil. Plačal je seveda tisti, ki je naročil. Rusi pravijo: najbolj neumna žival ni bolj neumna od neumnega Francoza. Če bi mene poznali, bi bil morda njihov pregovor nekoliko drugačen.

Z Akropole se vidi po vseh Atenah, ki ležijo okoli grčiča kot v krogu. Če prisluhnete vodiču, zlahka zapazite s te idealne razgledne točke Zeusov tempelj, Hadrijanova vrata, Dinosovo gledališče, Stadion, Rimski trg, Lisjkratov spomenik, Rimski trg, Staro Agoro itd., itd.

K O Z M O N A V T m e d B o h i n j c i

Obisk sovjetskega kozmonavta Titova s soprogo in spremstvom je veljal tudi Gorenjski. — Bil je v Lescah, Bohinju in na Bledu — v družbi slovenskih letavcev in prebivavcev teh turističnih krajev. Povsod so ga sprejeli nadvse pristrčno. Vsakdo se mu je hotel čimbolj približati, dobiti njegov avtogram, ga prijeti za rokav in se prepričati, če je to res — »drugi človek iz vesolja«. Marsikdo si je predstavljal, da je kozmonavt velik, toda zmotil se je, zakaj Titov je razmeroma majhen in plečat. Mlad in pogumen! S svojim poletom v vesolje lani 6. in 7. avgusta, ko je z vesoljsko ladjo Vostok II. v 25 urah obkrožil 17-krat Zemljo, je navdušil ves svet. Kot »drugi vesoljski človek« je dokazal, da lahko človek dalj časa živi in dela v breztežnem stanju ter upravlja vesoljsko ladjo. Njegov polet in proučevanja njegovega bivanja v vesolju sta omogočila, da sta letos poletela na še daljšo pot kozmonavta Nikolajev in Popovič.

Nedelja, 16. septembra — vi. Alpski letalski center v Lescah. Veliko pred napovedano uro se je okoli letališčne zgradbe zbrala več tisočglava množica, da bi pozdravila junaka vesoljskih poletov. Razpoloženje in nestrpnost! Bilo je okrog 17. ure, ko se je ustavila kolona avtomobilov, ki jo je množica zagnila. Iz prvega avtomobila je izstopil kozmonavt major German Stepanovič Titov s soprogo Tamaro Vasiljevno in prijazno odzdravljaj. Na terasi letališke restavracije so ga pozdravili — že drugi v tem tednu — slovenski letavci, jadralci in padalci člani ALC. Pozdravili so ga tudi številni predstavniki družbeno-političnih organizacij. Izročili so mu darila. Najmanj petdesetim — predvsem mladim ljudem je sedemindvajsetletni kozmonavt izpolnil željo in dal avtogram. Podpisoval se je v različne legitimacije, na razglednice, pač na tisto, kar so mu dali.

Tisti, ki so dobili njegovo fotografijo s podpisom, so bili še posebej srečni. Prijazno in jasno je odgovarjal na razna vprašanja. Pripovedoval je, da je med poletom v vesolju občutil, kako neznatna je naša Zemlja, ki jo je v poldrugi uri obkrožil. »Kot peščeno zrnce v ogromnem vesoljskem oceanu. In na njem živijo ljudje, ki imajo različne probleme, običaje, ki govorijo različne jezike — in te ljudi združuje ena želja: živeti v miru in prijateljstvu.« Dejal je, da je ta dan zanj pomemben in da je srečen, zakaj že drugi se srečuje z jugoslovanskimi letavci. Izmed so se nekateri izpopolnjevali v mestu Engels. In zanimivo, da se je prav nad tem mestom pripravil Titov nekaj let kasneje za vesoljske polete.

PLANIKI KOZMONAVTU

Velika, dolga jedilnica hotela »Jezero« v Bohinju je bil prostor, ki je sprejel Titova s soprogo in goste iz Sovjetske zveze. V tem prostoru so gostje z gostiteljji, prijatelji, slovenskimi letavci prebili nekaj prijetnih pri-srčnih uric v prijateljskem pomenkovanju.

V dvorano je prišel starejši možak s klobukom na gla-

vi. Za hip se je ustavil. Z očmi je preletel omizje. Ko mu je pogled obstal na mladem človeku v uniformi, ki jo je krasila vrsta odlikovanj, v sredini onstran mize — je spet zakoračil. Ko se je približal človeku s plavimi

očmi, z visokim čelom in nad njim z rahlo nakodranimi rjavkastimi lasmi, se je ustavil. »Hotel sem videti fanta, ki je« — pokaže z roko v zrak in oriše krog — »obkrožil Zemljo.« Rad bi ga videl tudi zato, ker sem bil

z Rusi skupaj v Mauthausenu. To je bil 60-letni Janez Malej z Ribčevega laza, ki ni mogel verjeti njegovim podvigom, nadvse pa je bil presenečen, ko je Titov vstal in se z njim rokoval ter poslušal Janezovo pripovedovanje. (Janeza so namreč oktobra 1944 leta ujeli Nemci.) Stari Malej je z levico snel klobuk, z desnico pa je počasi izvil dve planiki izza traku in jih ponudil Titovu: »Na, tehle gotovo še nisi videl, tam gori rastejo, pa lepo jih je gledati, nevarno pa lesti za njimi. Poznam gore, od malega pa vse do danes sem se vzpenjal.

Povsod, kjer se je Titov ustavil, so ga lepo sprejeli in mu izročili darilo

Ko bi vedel, da se srečava, bi prinesel nekaj posebnega... »Hvala, očka, hvala« — je prijazno odgovoril Titov in ga potrepjal po rami. — Stari Malej je počasi odkoračil, v rokah je držal sliko kozmonavta z njegovim podpisom in jo gledal, tako kot da bi bilo to nemogoče.

ZGORAJ JE BILA VENTILACIJA

»Pozdravljeni v naši sredi. Vabimo vas, da si ogledate naš spored gorenjskih plesov in pesmi« — so dejali Marija in Stanko Hodnik in mala Nadica Hribar in Pavel Sedlar, ko so mu izročili darilo bohinskih folkloristov — bohinsko čedro. V tem je kot po navadi hotel stopiti v akcijo tolmač. Vendar ga je Titov prehitel: »Saj sem vse razumel. Kličejo me, naj z njim zaplešem. Točno?« Po sporedu, ki je navdušil goste, je v dvorani ostal par v narodnih nošah. Plesavec in plesavka sta zaprosila Tamaro Vasiljevno in Germana Stepanoviča za ples. Tončka Sedlar menda nikoli ne bo pozabila tega večera, ko je plesala s kozmonavtom gorenjsko polko. V naslednji polki so prišle tudi nekatere druge vrle Bohinjke na vrsto, zakaj bil je ples za prevzemanje. Titov ima velik smisel za humor. Polke in valčki so ga segreli. Po mikrofoni so napovedali solo ples za Tamaro in Germana. Kozmonavt je stopil do mikrofona in dejal, da se je treba pač malo odpočiti in zaliti.

Nekdo je pripomnil, da mu je tu bolj vroče kot v vesolju. — »To bo pa res držalo, zakaj zgoraj so bile ventilacijske naprave,« je hitro odgovoril Titov. Nekdo ga je tudi vprašal, če je res, da se je odlikoval kot konstruktor. Odvrnil je, da je pač imel prijatelja med novinarji in da je sodeloval samo, ko je »pomerjal« raketo po njegovih ramenih. Sredi pri-srčnega, domačega vzdušja v hotelu »Jezero« si je junak (Nadaljevanje na 5. str.)

Sovjetski kozmonavt je pred odhodom z Gorenjskega, kjer se je prijetno počutil, napisal na svojo sliko bravcem »Glasa« pozdrave in hkrati zahvalo za pristrčne sprejeme ter jo izročil našemu reporterju

SREDI PEKLA

Francoski novinar, ki je obiskal porušene kraje v Perziji in sam doživel potres v neki vasi, opisuje grozljive prizore te velike tragedije

Pred več kot eno uro smo zavili z asfaltnega cestišča. Okoli nas se razprostira opustošena pokrajina, iz katere se dviga nizko pritičljivo grmice. Vroče je kot v kotlu.

Vozimo se proti Dan Isfahanu, vasi, ki je nekoč imela 4.500 prebivalcev, čeprav ne morem razumeti, kako se je toliko ljudi zbralo in živelo v tej puščavi. Naš sofer Mahmud ne pozna ceste. Ustavil se je pri neki kmetiji in poklical kmeta z glasom, ki ni oblasten, da naj nas kmet spremlja. Kmet je poslušno zlezel v vozilo. Obraz mu je bil razbrazdan, toda imel je gladek vrat. Zastavljali smo mu vprašanja, ki jih je sofer s svojim večno trdim izgovorom prevajal; kmet pa je nanje odgovarjal ponižno.

V Dan Isfahanu so skoro vsi mrtvi... Včeraj je strašno smrdelo. Pravi, da je v vasi okoli 3.500 mrtvih. Vse je porušeno.

ZRELO PLANINE

Tri tisoč trupel, ki razpadajo v tej vročini! Čim bolj smo bili blizu kraja nesreče, tem večji strah sem občutil. Hkrati je vozilo zastalo pred potokom, ki je sekal cesto. Kmet nam je razložil:

Planina se je razklala in pritekla je na dan ta reka. Prej je ni bilo.

Ko smo prečkali potok, petnajst metrov višje ob strugi, sem zagledal otroka, ki je ležal na zemlji in srkal blatno vodo.

Končno smo po nekaj kilometrih na obzorju zagledali Dan Isfahan. Videli smo najprej veliko oazo, omejeno z visokim kamnitim zidom, in kmalu zatem še skupino ljudi, ki se je zbrala zunaj vasi ob zidu. Vse ostalo — okoli 1000 hiš — je ležalo v ruševinah.

TOPLOTA IN SMRAD

Ko sem izstopil iz vozila, sta me toplota in smrad, mrličev udarila kot zausnica. Iz neke ulice so prišli štirje kmetje, ki so nosili na palicah mrliče. Noge so štrlele iz pregrinjala, velik in nabrekli trebuh pa je silil iz pokrivala in videti je bilo velikansko grbo. Za mrličem je šel nekaj fantov, ki so se vsi držali za nos. Mahmud je stopil za vozilo in bruhal. Vse, kar me je

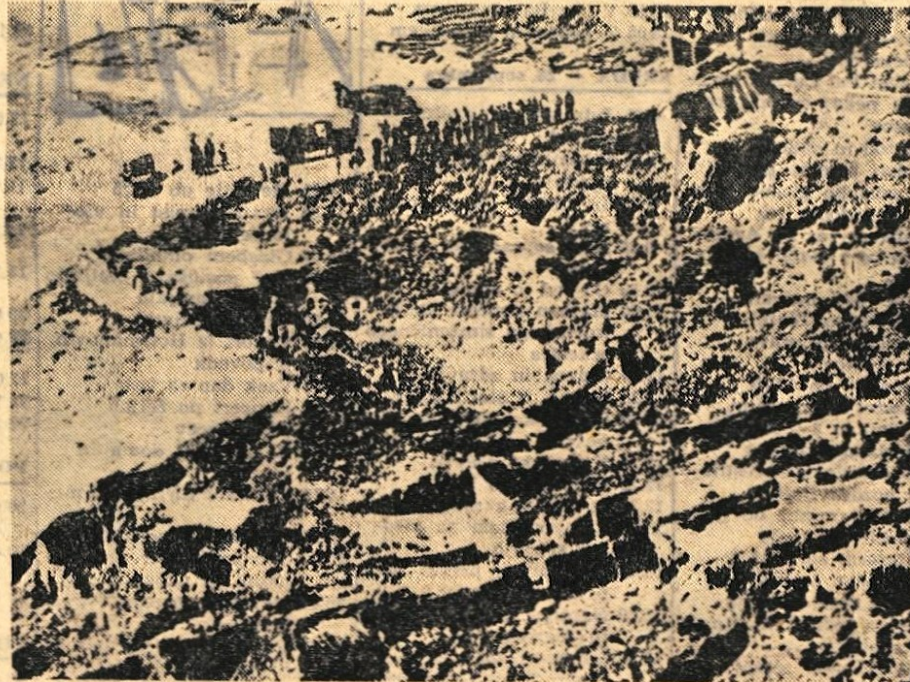
obkrožalo, sem si razlagal kot pod z metlo. Začudil sem se, ko sem opazil, da se ne giblje, temveč pometa ves čas isto površino.

Nekaj korakov dalje so vojaki izkopavali s krampi. Zaustravili so delo in vojak mi je dal znak, naj stopim bliže. Zagledal sem roko, ki je štrlela iz zemlje. Se en mrlič!

Mahmud, ki se je v tem času pogovarjal s kmeti, je našel otroka, ki ni imel več kot dve leti.

Njegov oče, mati, babica, pet bratov, dve sestre,

Videti je, da zemlja še

Grozljiva slika kraja, kjer je nekoč stala vas. Po potresu so ostale samo ruševine ladje »Vostok II.« v 25 urah

vedno drhti. Bila sta že dva potresa od zjutraj.

STAREC Z METLO

Zdaj smo v vasi. Ulice so prekrite s kamenjem in malto. Včasih se je cesta izgubila in hodil sem po ruševinah, dokler nisem razumel, da hodim po nečem, kar je bilo nekoč streha. Vedel sem, da so pod nogami mrliči, ki morda nikoli ne bodo izkopani, ker bi bilo to velikansko delo, če bi jih hoteli vse izkopati. Ljudje, žene, možje in otroci so premetavali kamenje s počasni mi gibi, kakor da bi v ruševinah iskali nekaj, kar lahko uporabijo. V neki hiši brez strehe je čistil starec

Potres je trajal 3 do 4 sekunde. Vstali smo prekriti s prahom. Fotoreporter je bil bled kot platnena krpa.

— Strašno, kajne?

TIŠINA PO POTRESU

Kmetje so pribežali iz svojih šotorov in glasno vpili. Neki človek je ves iz sebe pritekel do zida, se postavil na ruševine in z nečloveškim glasom izgovarjal neko ime. Vzklikanje je bilo strašno. Na kraju, kjer je štrlela iz ruševin roka, so sedaj vojaki grebli z rokami po kamenju in iskali dva zakopana vojaka. Našli so samo še dve trupli. Starec z metlo je ostal med svojimi zidovi, ki se po nekem čudežu niso porušili. Sedel je na podu in topogledal v svojo metlo.

Okoli mene so ljudje počenjali brezglave stvari. Neko dekletko je z vso močjo teklo proč od ruševin in vpilo, kot da se ji je zmešalo.

Potem je kmalu brez posebnega prehoda zavladala grobna tišina. Poskušal sem prižgati cigareto, toda roke so mi tako drhte, da sem majhnih skupinah vračali na ruševine in s počasnimi kretinami začeli kopati po kamenju.

CLOVEK JE PRITEKEL

Ob neki poljski bolnici je bolničarka delila ljudem obveze, ki so jih ljudje rabili. Neki vojak z bajonetom na puški se je sprehajal v plinski maski.

Tovornjak poln obleke je pripeljal na nasip. Takoj je nastala gneča. Ko so se ljudje nekoliko pomirili, so začeli razdeljevati. Razdeljevanje se je kmalu spremenilo v pretep. Moški, ženske in otroci so se tepli za pakete, valjali so se po zemlji in drug drugemu jemali stvari iz rok. Razdražena množica se je pomirila šele, ko je tovornjak ostal prazen. Od obleke ni ostalo dosti.

Drugi dan sem v Kazvinu, ko smo čakali na šahov obisk, videl človeka, ki se je brez moči zrušil pred nogami zdravnikov. S solzami v očeh je pretekel deset kilometrov, ko je izkopal trupla svoje žene in otrok. Tekel je, ne da bi vedel zakaj. Ko so ga orožniki v slovesnih uniformah zadrževali in tolažili, je pripovedoval, kako je izkopal svojo družino iz zemlje.

Strašen prizor je, videti človeka, ki celja. Kje so konča emocija? In kje se začneja?

V Iranu je okoli 20.000 mrtvih. Verjetno pa je precej preživelih, ki bi bolj želeli, da bi bili sami mrtvi.

Kozmonavt med Bohinjci

(Nadaljevanje s 4. str.)

vesoljskih poletov v splošno veselje vseh postavil na glavo gorenjski klobuk s krivci. Da bi se nekako oddolžil Bohinjcem, ki so mu pripravili tako lep večer, je zapel s svojim spremstvom »Pesem kozmonavtov«.

»Žal, peli bomo brez glasbene spremljave, sicer pa nas godbeniki lahko ujamajo.« Preden so gostje odšli, je godba zaigrala rusko pesem »Moskovski večeri«, ki so jo vsi skupaj peli.

»Škoda, da je naš obisk tako kratek. Resda smo veliko prepotovali, a smo videli sorazmerno malo. Predvsem pa smo bili veseli vseh stikov z ljudmi. Bili so prisrčni. In prav zato smo se počutili kot doma, zakaj vse to govori o iskrenem prijateljstvu med nami. Kljub temu, da smo tako malo videli, odhajamo polni lepih in nepozabnih vtisov in spominov,« je dejal Titov o svojem bivanju v naši deželi.

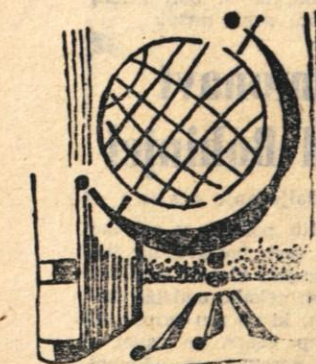
STANE ŠKRAEAB

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

SOBOTA - 22. septembra

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
8.35 Foerster, Gerbič in in Ipavec
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
9.25 Portret v miniaturni
9.40 Narodno zabavno ansambli in vokalni solisti RTV Beograd in Zagreb
10.15 Od tod in ondod
11.00 Dve veliki sceni iz Lucie Lammermoor z Marjijo Callas
11.30 Melodije za dober tek
12.05 Polke in valčki
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Mileva Kač: Izkušnje s herbicidi v sadjarstvu
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 V ritmu koračnice
14.05 Glasbeni omnibus
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.20 Glasbena medigra
15.25 Značajni in razpoloženja v klavirskih črticah
15.40 Drobci iz opusa
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Gremo v kino
17.50 Kitarist Laurindo Almeida
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Serenada za flavto in godalni orkester
18.30 Pozdrav z gora

18.45 Naši poslušniki na tujem
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Za prijeten konec tedna
22.15 Odaja za naše izseljence
23.05 Želimo vam prijetno zabavo

NEDELJA - 23. septembra

8.00 Mladinska radijska igra
8.40 Jesenske pesmi
8.55 Glasbena medigra
9.05 Z vedro glasbo v novi teden
9.40 Nekaj partizanskih pesmi in Pahorjeve arabeske
10.30 Operna matineja
11.30 Zorpet v šoli - reportaža
11.50 Orkester Eddie Barclay
12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - I.

13.30 Za našo vas
14.00 Četrte ure s Slovenskim oktetom
14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - II.
15.15 Trikrat deset

15.45 Petnajst minut pri

Edvardu Griegu
16.00 Humoreska tega tedna
16.20 Melodije za nedeljsko popoldne
17.05 Športna nedelja
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Vaša pesem - vaša melodija
20.50 Sportna poročila
21.00 Poslednja leta Mozartovega življenja
22.15 Zabavni ansambli in solisti RTV Ljubljana
23.05 Zaplešimo v novi teden

PONEDELJEK - 24. septembra

8.05 Španski gradovi
8.25 Dva odlomka iz opere - Krst pri Savici
8.55 Za mlade radovedneže
9.25 Melodije pariških bulevardov
9.42 Violist Pal Luckas predvaja nekaj madžarske glasbe
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj baletne glasbe
11.30 Z zabavno glasbo vam želimo dober tek
12.05 Zabaval vas bo Avgust Stanko s svojo harmoniko
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Dušan Terčelj: Letošnje priprave na trgatve
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Sekстет za 2 violini, 2 violi in 2 violončela
14.10 Glasbeni omnibus
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.20 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu
15.40 Literarni sprehod
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Arija skozi stoletja
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Popoldanski plesni koktajl
18.45 Novo v znanosti
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Z letošnjega festivala v Dubrovniku
20.45 Kulturni globus
22.15 Pevci Marjana Deržaj, Majda Sepe, Nino Robić ter Ljubljanski jazz ansambel
20.50 Literarni nokturmo
23.05 S plesno glasbo se poslavljamo od vas

TOREK - 25. septembra

8.05 Veseli zbori za dobro jutro
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Koncert v g-molu za flavto in o-kester
9.45 Narodna s. Poljske
10.15 Od tod in ondod

11.00 Skladbe Lucijana Marije Škerjanca
11.20 Iz arhiva zabavne glasbe
12.05 Deset minut z Zadovoljnimi Kranjci
12.15 Kmetijski nasveti - dr. Janez Batle: Zdravo vime - pogoj za proizvodnjo higiensko neoporečnega mleka
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Znameniti Verdijevi dueti
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov
15.20 Predstavljamo vam domači vokalni kvartet bratov Boštjančič
15.30 V terek na svidenje
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Po naši domovini
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 V senci broadwayskih nebotičnikov
18.30 Narodno-zabavni ansambli RTV Beograd
18.45 S knjižnega trga
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Veliki zabavni orkestri tega tedna
20.30 Radijska igra
21.20 Sonata na žveglo in klavir
21.35 Melodije, ki jih radi poslušate
22.15 Večer Rahmaninova
23.05 Zapolnelim plesavcem

SREDA - 26. septembra

8.05 Jutranji orkestralni spored
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Iz filmov in glasbenih revij
9.45 Poje sopranistka Anica Čepe
10.15 Od tod in ondod
11.00 Majhen koncert hollywoodskega simfoničnega orkestra
11.15 Clovek in zdravje
11.25 Prizori iz starih oper
12.05 Slovenske narodne pesmi
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Iz dežele kanjonov
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
14.35 Priljubljeni prevci zabavne glasbe
15.20 Narodne pesmi iz Bosne in Hercegovine
15.40 Lahka glasba z orkestrom Tony Leutwiler

16.00 Vsak dan za vas
17.05 Šoferjem na pot
17.50 Ker se oglašijo strune kitar
18.15 Od tod in ondod

18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 -Sonata ob luninem svitu-
18.45 Ljudski parlament
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Pojoči mozaik
21.00 Veliki zabavni orkestri tega tedna
22.15 Simfonija v e-molu
22.50 Literarni nokturmo
23.05 Zadnji ples pred polnočjo

ČETRTEK - 27. septembra

8.05 Meditacija in še dve skladbi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Lahke operni spored
10.15 Od tod in ondod
11.00 Simfonična suita
11.25 Mladina prodajalna plošč
12.05 Igra Kmečka godba
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Mirko Peterelj: Zahteve zunanjega trga glede kakovosti mesa in klavne živine

12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Igrata pianist in violončelist
14.07 Glasbeni omnibus
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.20 Vedra medigra
15.25 Prizori iz Hoffmanovih pripovedk
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušavcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 50 minut turizma in melodij
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Melodije starega Dunaja
21.00 Večer umetniške besede
21.40 Skladatelj Janko Ravnik in Anton Lajovic
22.15 Po svetu jazza
23.05 Melodija, ples in jazz

PETEK - 28. septembra

8.05 Štiri arije iz opere Evgenij Onegin
8.30 Zabavni kaleidoskop
8.55 Pionirski tednik
9.25 Med suitami
10.15 Od tod in ondod
11.00 Miniature za pihalni orkester
11.00 Fantazija za slovenske narodne pesmi
11.20 Veliki zabavni orkestri
12.05 Pojo in igrajo Beneški fantje
12.15 Kmetijski nasveti - vet. Milan Dolenc: Načrt za pospeševanje živinoreje
12.25 Melodije ob 12.25

13.30 Pojo slavni baritonisti
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
14.35 V domačem tonu
15.20 Napotki za turiste
15.20 Glasbena medigra
15.29 Koncert v a-molu
17.05 Solist tega tedna
17.45 Za ples vam igra orkester Max Greger
18.00 Charles Gounod in -Faust-
18.45 Iz naših kolektivov
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Fantazije na teme Thomasa Tallisa
20.15 Tedenski zunanepolitični pregled
20.30 Mojstri baleta in klasike v zborovski luči
21.00 Prislulnimo zagrebškemu jazz kvartetu
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
22.15 Romantičnim plesavcem
22.50 Literarni nokturmo
23.05 Josip Slavenski in Sergej Prokofjev

Drugi program

SOBOTA - 22. septembra

20.00 Obisk v operi
21.15 Jazz na koncertnem odru
22.15 Sobotni ples

NEDELJA - 23. septembra

12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
13.10 Z velikih opernih odrov
14.00 Pol ure ob zabavni glasbi
14.30 Skladbe iz klavirskih albumov
15.15 Za prijetno nedeljsko popoldne
20.00 Analfabet
20.40 Od menueta do jazza zvečer
21.00 V nedeljo ob devetih
22.15 Za staro in mlado
22.42 Kotiček za staro glasbo

PONEDELJEK - 24. septembra

20.00 Eno v drugo - minuto za minuto
20.45 Iz manj znanih Schubertovih pesmi
21.00 Zabavni pele-mele

TOREK - 26. septembra

20.00 Naša pesem 1962
21.03 Za sodobno glasbo 1961
21.30 Mednarodna radijska in televizijska univerza
21.45 Jazz ob 21.45

SREDA - 26. septembra

20.00 Madame Butterfly - opera

ČETRTEK - 27. septembra

20.00 Simfonija št. 4
20.55 Kaj smo vam pripravili

PETEK - 28. septembra

20.00 Izlet v deželo samospevov
20.30 Znani solisti zabavne glasbe
21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
21.45 Jazz ob 21.45

Televizija

SOBOTA - 22. septembra

RTV Beograd
18.00 Gulliver v deželi lutk
19.00 Po muzejih in galerijah RTV Sarajevo
19.15 Svečan ti praznik - oče! - reportaža RTV Ljubljana
19.30 TV obzorik RTV Zagreb
19.30 Velesojemski TV biro št. 29
20.00 TV dnevnik RTV Beograd
20.30 Koncert ukrajinskega državnega folklornege ansambla
21.30 Tribuna RTV Ljubljana
22.00 Poštna kočija - serijski film RTV Beograd
22.00 Tretji clovek - serijski film

NEDELJA - 23. septembra

RTV Ljubljana
10.30 Veter - serijski film Sportno popoldne RTV Zagreb
19.30 Velesojemski biro št. 30 JTV
20.00 TV dnevnik RTV Beograd
20.30 Propagandna oddaja
20.45 Prekleti - francoski igrani film

PONEDELJEK -

24. septembra
RTV Ljubljana
18.00 Butalska gasilska četa - lutkovna igra RTV Beograd
19.00 Rezerviran čas RTV Ljubljana
19.30 TV obzorik RTV Beograd
19.45 Tedenski športni pregled JTV
20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
20.30 Ulica Estrapade - francoski igrani film RTV Ljubljana
22.00 Antika in prevarjavska delo Antona Sovreta

TOREK - 25. septembra

Ni sporeda!

SREDA - 26. septembra

RTV Ljubljana
18.00 TV slikanica
18.15 Pionirska oddaja RTV Beograd
19.00 Rezerviran čas RTV Ljubljana
19.30 TV obzorik RTV Beograd
19.30 Dokumentarni film
19.45 Loto in športna prognoza JTV
20.00 TV dnevnik Evrovizija
20.25 Prenos drugega polčasa nogometnega srečanja Anderlecht - Real Madrid RTV Zagreb
21.15 Morje, jadra in pripovedovanje - glasbena oddaja
22.00 Panorama

ČETRTEK - 27. septembra

RTV Zagreb
10.00 TV v šoli
RTV Ljubljana
17.30 Po stalni zbirki moderne galerije RTV Beograd
18.00 Slike sveta
18.30 Planet zemlja - serijski film RTV Zagreb
19.00 Zagrebški tedni RTV Ljubljana
19.30 TV obzorik RTV Beograd
19.30 Knjige in pisatelji RTV Zagreb
19.45 Kratki propagandni filmi JTV

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
20.30 TV po svetu RTV Beograd
20.30 Vremeplov
21.00 Poštna kočija - serijski film RTV Ljubljana
21.30 Mali koncert Dejana Bravničarja

PETEK - 28. septembra

RTV Ljubljana
18.00 Kuharski nasveti: Morske ribe
18.30 Nova doba arhitekture II.
18.45 Pavažjoče gledališče - film
19.00 S kamero po Afriki
19.30 TV obzorik RTV Beograd
19.30 Mala TV univerza RTV Ljubljana
19.45 Propagandna oddaja JTV
20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
20.30 Velesojemski TV biro št. 31

Kino

SOBOTA - 22. septembra

Center
angleški barv. film DOKTOR IN LJUBEZEN ob 16., 18. in 20. uri
premiera francoskega filma OBRAČUN PRI ZENAH ob 22. uri

Storžič
italijansko-francoski CS film PO TOLIKIH LETIH ob 10., 17. in 19. uri

Svoboda
nem. barvni film PREPROSTO DEKLE ob 18. in 20. uri

Cerkije Krvavec

italijanski barvni VV film VOJNA IN MIR I. del ob 19. uri, italijanski barvni VV film VOJNA IN MIR II. del ob 21. uri

Senčur

grški film NIKOLI V NEDELJO ob 19.30 uri

NEDELJA - 23. septembra

Center
angleški barvni film DOKTOR IN LJUBEZEN ob 14., 16. in 18. uri

Storžič
sovjetski barvni risani film V NEKEM KRALJESTVU matineja ob 10. uri, ital-franc. barvni CS film PO TOLIKO LETIH ob 15. in 17. uri, angl. barv. VV film DOKTOR IN LJUBEZEN ob 19. uri, premiera angl. filma ULICA BREZ DREVES ob 21. uri

Svoboda
francoski film OBRAČUN PRI ZENAH ob 14. in 20. uri, nemški barvni film PREPROSTO DEKLE ob 16. in 18. uri

Cerkije Krvavec
italijanski barvni VV film VOJNA IN MIR I. del ob 16. uri, italijanski barv. VV film VOJNA IN MIR II. del ob 18. uri

Naklo
ameriški barvni VV film VROGLAVICA ob 16. in 18. uri

Trboje
grški film NIKOLI V NEDELJO ob 15.30 uri

Podbrezje
grški film NIKOLI V NEDELJO ob 19.30 uri

PONEDELJEK - 24. septembra

Center
jugoslovanski film NE UBIJAJ ob 16., 18. in 20. uri

Storžič
angleški barvni VV film DOKTOR IN LJUBEZEN ob 10. uri, jugoslovanski film ABECEDA STRAHU ob 15., 17. in 19. uri

Torek - 25. septembra

Center
jugosl.-franc. film NE UBIJAJ ob 16., 18. in 20. uri

Storžič
jugoslovanski film ABECEDA STRAHU ob 10., 17. in 19. uri

SREDA - 26. septembra

Center
jugosl. film NE UBIJAJ ob 16., 18. in 20. uri zadnjič

Storžič
jugoslovanski film ABECEDA STRAHU ob 10., 15., 17. in 19. uri

ČETRTEK - 27. septembra

Center
franc. film OBRAČUN PRI ZENAH ob 16., 18. in 20. uri

Storžič
angl. film ULICA BREZ DREVES ob 10., 15., 17. in 19. uri

PETEK - 28. septembra

Center
francoski film OBRAČUN PRI ZENAH ob 16., 18. in 20. uri
Storžič
angl. film ULICA DREVES ob 10., 15., 17., 19. uri

Jesenice - RADIO-

22. do 23. septembra francoski film GLEJ SVOJE DELO, DANIELA; 24. septembra ameriški barv. film DREVO ZA OBEŠANJE; 25. do 26. septembra ruski barvni film ZORANA LEDINA III. DEL; 27. do 28. septembra argentinski film VODJA TOLPE

Jesenice - PLAVŽ-

22. do 23. septembra nemški film 1000 OČI DR. MABUSE; 24. do 25. septembra francoski film GLEJ SVOJE DELO, DANIELA; 27. do 28. septembra ruski barvni film ZORANA LEDINA III. del

Zirovnica

26. septembra francoski film GLEJ SVOJE DELO, DANIELA

Dovje

27. septembra francoski film GLEJ SVOJE DELO, DANIELA

Koroška Bela

22. do 23. septembra ameriški barvni film DREVO ZA OBEŠANJE; 24. septembra nemški film 1000 OČI DR. MABUSE

Kranjska gora

22. do 23. septembra ameriški film USODNA NEZNANKA; 24. septembra ruski barvni film ZORANA LEDINA III. DEL; 25. septembra angleški film UREZI NJENO IME S PONOSOM; 26. septembra nemški film 1000 OČI DR. MABUSE

Kropa

22. septembra ameriški film BEG V VERIGAH ob 20. uri; 23. septembra argentinski film TANGO LJUBEZNI ob 16. in 20. uri; 27. septembra zahodnonemški film TRIJE IZ VARIETEJA ob 20. uri

Ljubno

22. septembra nemški film NEDOKONČANA ZGODBA ob 20. uri; 23. septembra nemški film NEDOKONČANA ZGODBA ob 20. uri, ameriški barv. film BERNARDI ob 16. uri

Škofja Loka - SORA-

22. do 23. septembra francoski CS film MEC MASCEVANJA ob 18., 20., 9.30, 17. in 20. uri; 25. do 26. septembra domači film PUSTOLOVEC PRED VRAT ob 20. in 20. uri; 27. do 28. septembra ru-

ski film KAMENITI CVET ob 20.; 18. in 20. uri

Duplica

22. septembra nemški film DANES SE ZENI MOJ MOZ ob 19. uri; 23. septembra nemški film DANES SE ZENI MOJ MOZ ob 15., 17. in 19. uri; 26. septembra jug. film NE BOS UBIJAL ob 17. uri in 27. sept ob 19. uri

RADOVLJICA

22. septembra italijanski film ROCCO IN NJEGOVI BRATJE ob 20. uri

23. septembra italijanski film ROCCO IN NJEGOVI BRATJE ob 15. in 20. uri

23. septembra italijanski zab. film BELI SVEJK ob 18. uri in matineja ob 10. uri

24. septembra ameriški krim. film GOLO MESTO ob 20. uri
25. septembra ameriški krim. film GOLO MESTO ob 18. in 20. uri

26. septembra amer. barvni CS film PLAVI ANGEL ob 20. uri

Športne prireditve

NOGOMET

Jutri ob 16. uri bo na igrišču Mladosti v Stražišču najzanimivejša nogometna tekma jesenskega dela slovenske lige, saj se bosta za prestiž pomerili prvouvrščeni moštvi na lestvici - ljubljanski Krim in domači Triglav. Predtekma mladincev bo ob 14. uri

Jutri bo na sporedu tudi četrti kolo gorenjske nogometne lige, v katerem se bodo pomerili - Škofji Loki Loka B : Tržič, Železniki : Mladost, na Jesenicah Jesenice : Triglav B, na Bledu Bled : Škofja Loka in v Lescah Prešeren : Senčur.

Jutri bo na sporedu tudi četrti kolo gorenjske nogometne lige, v katerem se bodo pomerili - Škofji Loki Loka B : Tržič, Železniki : Mladost, na Jesenicah Jesenice : Triglav B, na Bledu Bled : Škofja Loka in v Lescah Prešeren : Senčur.

Jutri bo na sporedu tudi četrti kolo gorenjske nogometne lige, v katerem se bodo pomerili - Škofji Loki Loka B : Tržič, Železniki : Mladost, na Jesenicah Jesenice : Triglav B, na Bledu Bled : Škofja Loka in v Lescah Prešeren : Senčur.

Jutri bo na sporedu tudi četrti kolo gorenjske nogometne lige, v katerem se bodo pomerili - Škofji Loki Loka B : Tržič, Železniki : Mladost, na Jesenicah Jesenice : Triglav B, na Bledu Bled : Škofja Loka in v Lescah Prešeren : Senčur.

SPORTNI PLES

Drevi ob 20. uri bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprto evropsko prvenstvo v plesu, jutri pa ob 10. uri mednarodna plesna matineja v počastitev 20-letnice pionirske organizacije. Na turnir je povabljenih 16 držav, Jugoslavijo pa bodo zastopali trije plesni pari. Vstopnice so na voljo pri Plesni zvezi Slovenije; predprodaja bo uro pred pričetkom predstave na GR.

Razen tega še ta informacija, da je v vseh hotelih ob Bohinjskem jezeru in v privatnih turističnih sobah za dovolj prostora.

Podobne ugotovitve veljajo tudi za ostale turistične kraje na Gorenjskem, za Bled, Kranjsko goro, Jesenice, Triglav itd. Cene so že posezonske.

Podobne ugotovitve veljajo tudi za ostale turistične kraje na Gorenjskem, za Bled, Kranjsko goro, Jesenice, Triglav itd. Cene so že posezonske.

Komplet za hladnejše dni. — Krilo in plašč sta iz istega blaga iz obrobljena z usnjem. Za to rabite 3,25 m twida (1,40 m širine)

Zmotno ravnanje žena

Enajst priznanih pariških modnih ustvarjancev je povedalo nekaj iz svojih izkušenj, kaj pogosto pogršajo žene pri svojem oblačenju. Čeprav ne težimo za tem, da bi bile oblečene kot Diorjeve manekenke, pa vendar želimo, da bomo dobro in okusno oblečene. Morda se bomo iz njihovih pripomb kaj naučile.

March Bohan (HISA DIOR) pravi: Mnogo žena se ne oblači uri primerno. Svilene obleke, nakita in visokih peta ne bi smele nositi v dopoldanskih urah. Se en njegov nasvet: izberite si obleke, ki so enostavne v kroju, zakaj moški ne vidijo radi oblek, ki vzbujajo pozornost.

Pierre Balmain zatrjuje, da bi se ženske morale vedno potruditi, da bi popravile telesne hibe z dobro izbranim

Nekaj za moške

NOGAVICE IN KRAVATE — Modni kreatorji so določili: nogavice in kravate naj bodo v istem barvnem odtenku. Nogavice, ki jih izdelujejo iz dralon, grilona so v sivi, črni in beli barvi. Sedaj se jim bodo pridružile še kravate v istih barvah, ki jih izdelujejo iz tergala.

SRAJCE — Najmodnejše moške srajce imajo tako imenovan angleški ovratnik. Na beli osnovi so sive črte. Zvečer, ob vseh prilikah, ko naj bo moški elegantno oblečen, kreatorji svetujejo sive namesto belih srajce.

Obleke so sešite iz volnenih tkanin ali tergala. Ramena so naravno široka. Pri hlačah je pas malce nižan. Puloverji so že dlje v modi. Izdelujejo se iz sintetičnih vlaken in volne. Klasični puloverji z V izrezom in puloverji z visokim ovratnikom so še letos ljubljenejši moških. Barva medu pa je medna barva moških puloverjev.

čila in jih čez noč razobesite na zraku. Puloverje in plešene obleke po osmih dneh nošnje operite. Zvečer, ko ste si že umile zobe, ne kadite več. Nikdar ne kadite na prazen želodec, pač pa po zajtrku. Jejite sadje in zelenjavo, predvsem pa pomaranče. Da se zavese v stanovanju in oblaženo pohištvo ne navzamejo duha po dimu, bomo stanovanje vsak dan zračile. Nikdar ne pustite polnih pepelnikov! Ne kadite v malih prostorih, kot npr. v telefonski celici.

krojem, in skrbeti, da bi si z dieto, masažo in telovadbo ohranile čimdlje linijo.

Antonio Castillo (HISA LAUVIN) pa je mnenja, da mnoge žene ljubijo razsipnost in se oblačijo preveč po-
trratno — in to je napaka.

Yves Saint-Laurent: žene pogosto grešijo v tem, ker slepo sledijo modi, namesto da bi ostale zveste svojemu osebnemu stilu.

Karl Lagerfeld: (ki je po rodu Nemec, ustvarja pa v Parizu) je mnenja, da žene še vse premalo pomislijo na pravilne kombinacije. Tako čipkaste bluze ne moremo

nositi h kostimu z moškim krojem. Ugotavlja, da so ravnost njegove rojakinje včasih zelo nespretno v oblačenju. Posmehuje se nad norcem, ki se je spomnil, da je lepo, če k beli torbici nosimo bele rokavice in bele čevlje. Da je mera polna — še bel klobut.

Pierre Cardin zatrjuje, da si žene pogosto izberejo model, ki njihovemu tipu sploh ne ustreza. Svetuje, če so premalo samokritične, da se posvetujejo z izvedencem.

Guy Larode, da je velikega pomena, da znamo pravilno vskladiti obleke, krila, bluze. Nesrečno izbrana torbica ali rokavice lahko onemogočijo še tako lepo obleko. Obleka naredi človeka.

Jaques Esterel, ki je bil pred tem, preden je začel svojo bleščečo kariero, pevec šansonov, svetuje ženam več tveganja in poguma pri izbiri modela. Hudomušno je še dodal — in manj tortic, ki povzročajo nepotrebno zavajenost.

Madam Gris ugotavlja, da žene vse preveč ljubijo uniformiranost. Vsaka modna revija prinese več linij, ni se treba odločiti za tisto, za katero se množica. Izberite si linijo, ki vam bo pristojala in poudarila vašo osebnost.

Jaques Griffe odsvetuje majhnim ženam široke pasove in previsoke pete. Velike žene naj se pa izogibajo koničastih izrezov.

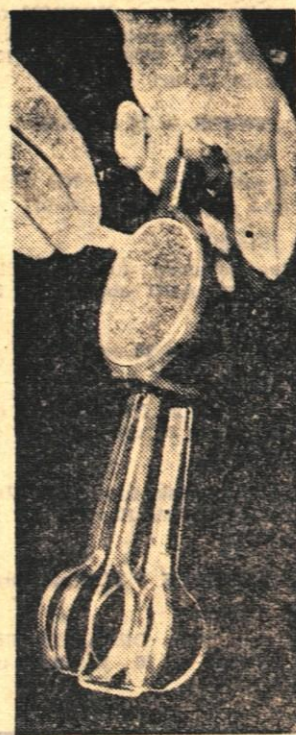
Jules Grahay (HISA NINA RICCI). Tudi on zatrjuje o pomembnosti modnih dodatkov. K večerni obleki — večerni, k dnevni obleki — dnevni.

Kaznovanje otrok včasih ni pravilno

Prav nerodno je, da so otroci včasih trmasti in neubogljivi. Pojavi se vprašanje kaznovanja otrok. Mnogi starejši ljudje mislijo, da je najbolj vzgojno, če malega trmoglavca zaprejo v temno sobo ali klet, da bi mu tako jeza tega, kar je moderna mladina izpuhtela. Dolgo pa je že od ske psihologija ovrgla to zmotno mnenje. Tako kaznovanje otroku ne koristi, pač pa pravi gotovo škoduje. Strah, sanje, duševna neuravnovešenost so posledica nepremišljenega kaznovanja. Odrasli vemo, da se otroku v kleti ali temni sobi ne more prav nič zgoditi, otrok pa tega ne ve. V svoji prenapeti domišljiji vidi v vsakem kotu »strah« in pričakuje vsak trenutek nekaj hudega. Seveda zato pride včasih pri otroku tako daleč, da si sam ne upa iti v sobo ali klet, pa čeprav ob belem dnevu.

V trgovini »IDEAL« dobite prav praktične gospodinjske pripomočke

Za žene, ki kadijo

Ženska, ki rada in veliko kadi mora to svojo »slabost« tudi pri lepotni negi upoštevati. Za ustni vonj morate skrbeti. Zobe si vsaj dvakrat dnevno umijte in usta splaknite z ustno vodo. Včasih pojejte po pokajenih cigaretah jabolko ali košček čokolade.

Lasje se tudi navzamejo dima. Zato si lasje umijte enkrat na teden. Krtačite si lasje zvečer in na krtačo dajte kapljico parfuma. Koža po-

trebuje tudi večjo nego. Med dnevom si jo očistite s čistilno obrazno vodo. Usta so tudi navadno bolj suha, če ste strastna kadilnica. Večkrat si jih namastite in uporabljajte mastno šminko.

Reke naj vam ostanejo bele, zato ne boste nikdar cigarete držale ob koncu. Vroč dim povzroči grde madeže in neprijeten vonj.

Tudi obleke se navzamejo dima. Pogosto menjajte obla-

intervju z
režiserjem
Jeanom
Renoirjem

SPOSTUJEM ČLOVEKA

Za največji francoski dogodek zadnjih nekaj mesecev je vrsti mladih novovalovcev navkljub poskrbel veteran Jean Renoir s filmom »Le Caporal Epingle«. Veliki ustvarjavec filmov Toni (1935), Velika iluzija (1938), Pravila igre (1939) in Zajtrk v travi (1950) je prekinil pisanje življenjepisa svojega očeta, slovitega slikarja P. Augusta Renoirja, da bi se še enkrat vrnil k temi svoje velike mojstrovine »Velika iluzija«. S filmom »Korporal Epingle« je Renoir, ki je nekoč veljal za »najbolj francoskega od vseh francoskih režiserjev«, spet postal središče pozornosti filmskega sveta. Angleška revija »Sight and Sound« je objavila obširen, izredno zanimiv intervju z njim, ki ga lahko posredujemo le v nekaj skopih odlomkih.

Lahko začnem z vprašanjem o vašem novem filmu »Le Caporal Epingle«? Kakšno snov ste si izbrali zanj?

Nisem si je izbral, nekdo mi jo je predlagal. Zgodbe nisem poznal, toda ko sem jo prebral, se mi je zdelo, da je to snov čisto zame, snov, v kateri se lahko počutim kot doma. Podobna je »Veliki iluziji« v tem, da gre za zgodbo o pobegu, čeprav so seveda med njima razlike vseh vrst. Že samo dejstvo, da gre za zgodbo o pobegu, me privlači, zakaj človek uživa v tem, da sam sebe ponovlja, da se vrne k enakemu delu in odkriva variacije v njem. Seveda pa je to popolnoma drugačen film kot »Velika iluzija«: zgodba se dogaja leta 1940 in to pomeni, da pripada drugemu svetu.

Kaj so po vašem tiste resnične razlike med obema obdobjema – med 1915 in 1940?

Pa, petindvajset let je cela generacija. In veliki preobrat ni bila zadnja vojna, ampak 1914. leta. Ljudje zadnje vojne so prišli po preobratu, ljudje 1914. pa so se mu približali, ne da bi se zavedali, da bo prišel kakšen preobrat. – Boeldieu in Marchal in Rosenthal – osebe iz »Velike iluzije« bi bili presenečeni, ko bi jim kdo dejal: »Veste, čez nekaj let bodo ta pojmovanja narodov izginila. Narodov ne bo več.« Mogoče bi bili lahko razumeli, da bo prišlo do socialnega preobrata, do štapljanja razredov – o tem je mnogo govora v »Veliki iluziji«. Toda nikoli jim ne bi bilo prišlo na misel, da bi bil svet lahko drugače politično razdeljen... In denar se razdeljuje drugače, tako da so ljudje v vodstvu drugačni ljudje, iz drugega sloja. Evropa leta 1914 je bila še vedno v rokah politikov, čeprav so ti že bili služabniki industrijskih in finančnih interesov. Danes politiki ne pomenijo več dosti: živimo v dobi upravnega aparata, planerjev. Ali ni bila druga svetovna vojna bolj kot vse drugo vojna organiziranosti? Dejansko je bila organizacija – v tovarnah prav tako kot na bojišču – tista, ki je porazila Hitlerja.

Pregraje med narodi in med razredi se morda rušijo, kot pravite, toda živimo v svetu iz dveh velikih delov – Vzhoda in Zahoda. Ali mislite, da lahko vzpostavimo resnično koeksistenco? Ali vidite kakšno rušenje teh pregrad?

Da, do neke mere... Jaz popolnoma verjamem v babilonski stolp in mislim, da vse take zgodbe, kot je tista o babilonskem stolpu, ki jih je antična zgodovina polna, niso brez pomena. Zgodbe so morda simbolične, stvari se niso dogajale za isto stvar: težnjo človeštva, da bi se združilo. Politično vzeto je to zgodovina sveta – zgodovina rimskega imperija in vseh kasnejših poskusov, da bi obnovili rimski imperij. V tem trenutku je svet očitno razklan na dvoje; mislim, da pregraje resnično so, čeprav si moj instinkt pravi, da jih ni. Mogoče smo del nekega prehodnega obdobja, ko bodo resnično velika področja – končno jih je na svetu več – stopila na mesto starega roja malih narodov.

Toda obstajajo tudi združevalne sile, predvsem v načinu življenja in zblizevanju jezikov...

Verjetno vam je znana skupina v Angliji, ki so ji pravili »jezni mladeniči«, in veste za pomen, ki ga oni pripisujejo ideji angažiranosti – mnenju, da bi film in gledališče morala odražati in kritizirati družbo okoli sebe... Rad bi vedel, kaj ta beseda, angažiranost, pomeni vam.

Gotovo je, da ima neki pomen. Toda o tej »angažiranosti« imam prav tako mnenje kot o večini splošnih pojmov: pomen pridobijo šele v konkretnem primeru. Pelješ se in vidiš zelo revno oblečenega človeka, ki šepa po ulici: ali ga vzameš v avto ali ne? To je angažiranost, ali ne, čisto določene vrste. Toda kar se tiče angažiranosti na splošno... Veste, jaz ne morem verjeti v splošne pojme, res, sploh ne morem. Preveč se trudim, da bi spoštoval človeško osebnost, da ne bi čutil, na dnu, da mora biti zrno resnice v

vsakem mnenju. Lahko celo verjamem, da so vsa mišljenja sama po sebi resnična in da je njihova uporaba tista, ki jim v določenih okoliščinah daje vrednost ali pa ne... Ne, ne verjamem, da je nekaj takega – v plemenitosti, na primer, ki je ena temeljnih...

Zdi se mi, da se spominjam, kako ste pred kakimi tremi ali štirimi leti dejali: »V filmu sem povedal skoraj vse: v gledališču najdem neke vrste svobodo...«

V gledališču je svoboda večja, ker je tam disciplina. Tista strašna stvar pri filmu je možnost, da se giblješ natančno tako kot želiš. Rečeš: »Torej razložiti moram to čustvo in to bom storil tako, da bom s »flashbackom« pokazal, kaj se je temu človeku primerilo, ko je imel dve leti.« Seveda je to zelo prikladno, toda to tudi slabi. Če si prisiljen, da razložiš njegovo čustvo enostavno z njegovim obnašanjem, prinese disciplina s seboj tudi neko svobodo. Dejansko brez discipline sploh ni svobode, zakaj če te ni, se človek izmika discipliniranosti, ki si jo je sam naložil, ta pa je res grozna. Mnogo bolje je, če so omejitve naložene od zunaj.

V vsej svoji karieri, se mi zdi, ste se vedno vračali k realizmu, v kakršnih koli oblikah se je že pojavil.

S stalnimi naporji, da bi mu ušel, zakaj realizem mi preseda. Toda pomaga mi odkriti čisto majcen tiste notranje resnice, ki je edina bistvena. Dejansko ima opraviti s spoznavanjem tega, kar nekdo v resnici je, tiste, kar je v njem. Potem pa, ko si v nekoga prodril, je treba to pokazati tudi občinstvu... Toda, veste, vsakdo v resnici napravi v svojem življenju samo en film, potem pa ga razbije na delčke in ga zopet napravi, vsakokrat s čisto nekaj malega sprememb. Neko tako imenovano kvaliteto ljudje preceňujejo bolj kot skoro katerokoli drugo: domišljijo. Pravkar sem pisal knjigo o svojem očetu in vesel sem, da je tudi on mislil tako. On je dejansko preziral domišljijo: menil je, da je to za umetnika največja možna nevarnost.

Ker je preveč muhasta...

Ne, ne to. Cisto preprosto gre za to, da je bil moj oče skromen človek, ki ni verjel, da bi bila njegova odkritja dovolj pomembna ali dovolj raznolika, da bi zahimala občinstvo. Menil je, da je prava umetnikova naloga vsrkati material, ga predelati in nato dati naprej. Oblika ni važna: lahko je to Picassova kubiistična oblika, Mondrianova abstrakcija ali njegova lastna figurativna tehnika. Toda ni verjel v idejo človeka kot boga, ki je sposoben ustvarjati iz nič. Resnično je soglašal s tisto Lavoisierjevo mislijo, ki jo gotovo poznate: »V naravi se nič ne ustvari, nič se ne izgubi, vse se preobraža...« No, to je tisto.

Katherine Hepburn je v odličnem filmu ameriškega režiserja Sidneya Lumeta »Dolgega dneva potovanja v noč« oblikovala vlogo matere, ki se vda alkoholu. Delo je zastopalo ZDA na festivalu v Cannesu, kjer so filma glavni igralci v njem dobili skupno nagrado za svojo igro

Naslednji najin obisk — pri Mr. Albertu Riddellu — je bil čisto nekaj drugega. Mr. Riddell je bil po poklicu polagač tirov. Pogovor sta spremljala očividno razburjena gospa Riddellova z ropotanjem posode, ki jo je pomivala, in pes, ki je ležal pod mizo, z renčanjem, medtem ko je Mr. Riddell sam kar očitno kazal svoje sovražno stališče do naju obeh, zlasti pa do Poirota. To je bil neotesan velikan širokega obraza in nezaupnih, majhnih oči. Jeznorilo je buljil v naju čez rob skodele, ki je stala pred njim na mizi.

»Sem že vse povedal, kar sem imel povedati,« je robantil. »Kaj pa me vse skupaj pravzaprav briga! Vse sem povedal na policiji, da, zdaj naj pa še enkrat znova čekam vse, ker sta prišla dva preklicana inozemca od kdo ve kod!«

Poirot me je skrivoma pogledal in se muzal. »Saj vas kar dobro razumem, toda, kaj hočete! Za umor gre, pa je treba biti previden!«

»Povej gospodu raje, kar veš, Bert,« je dejala žena nemirno.

»Ti pa ne opletaj z gobcem,« je tulil velikan.

»Vi se pa niste prostovoljno javili policiji, kajne?« je mehko kot po olju pripomnil Poirot.

»Cemu pa, za hudiča, kaj me pa briga!«

»Seveda, seveda, vsak po svoje,« je dejal Poirot mirnodušno. »Dogodil se je umor — policija hoče vedeti, kdo vse je bil v lokalu — pa bi bilo — dejal bi — naravneje, če bi bili prišli sami od sebe.«

»Jaz imam svoje delo! Bi že šel sam — kasneje enkrat —«

»Tako pa je policija zvedela od druge strani, da so med drugimi videli vstopiti v Asherjev lokal tudi vas in je morala priti k vam. Ali je bila policija zadovoljna z vašimi podatki?«

»Zakaj pa ne?« je ves divj vprašal tudi Riddell in — ko je Poirot skomignil z rameni, je zarohnel: »Kam pa cikate, gospod? O meni ne more nihče reči nič slabega! Saj vsak dobro ve, kdo je stare spravil s poti — tisti pesjan — njen mož!«

»Saj njega ves večer ni nihče videl v bližini lokala — pač pa vasi!«

Ko sva stala na pločniku, je trenutek pomislil, potem pa je prečkal cesto. Trafiki nasproti je bila prodajalna sadja, ena tistih trgovin, ki imajo večino svoje zaloge kar pred vrati na ulici. Polglasno mi je Poirot dal nekaj navodil, potem pa je vstopil v trgovino. Dve minuti nato sem mu sledil. Pogajal se je za ceno glavice solate. Zahteval sem kilogram jagod. Poirot se je živahno pogovarjal z debelo žensko, ki mu je stregla. »Tedad se je dogodil umor prav vam nasproti, kajne? Zares je moralo biti to za vas zelo razburljivo!«

Debelušna ženska gotovo ves dan ni pripovedovala ničesar drugega kot o umoru, zato je bila teme že pošteno naveličana: »Le čemu stoji ljudje tam na kupu in zijajo v prazen nič? Saj zdaj nimajo kaj videti!«

»Večraj zvečer pa je bilo to nekaj drugega, kaj?« je dejal Poirot. »Vi ste morda še celo sami videli morivca — velikega svetlolasega moža z brado, ali ne? Rus je bil menda, sem slišal...«

»Kaj, kaj?« Debeluška je kar planila pokonci. »Rus, ste dejali?«

»Policija ga je že aretirala, pravijo.«

»Ne, kaj takega! Ti ljubi bog! Ženska je od razburjenja spet postala zgovorna. »Inozemec, pravite?«

»Tako bo menda, da! Mislim sem, da vam je znano.« Pa da ga niste videli? To je res čudno!«

»Videl, hm, videla! Lahko bi ga bila res videla, ko imamo pa ravno zvečer toliko opraviti pri nas. Velik, svetlolas? Morda sem ga res videla, pa človek ne more biti pozoren na vsakogar, ki gre tod mimo!«

Vrsta je bila na meni. »Oprostite, gospod,« sem dejal Poirotu, »devolite, da vas opozorim na zmofo! Pravite, velik svetlolas? Kje pa! Majhen pa črnolas, so mi rekli.«

Nastala je živahna debata, ki so se je udeleževali debela trgovka, njen suhotni mož in hripav učenček. Nič manj kot štiri majhne črnolase so opazili, učenček pa je natančno videl velikega svetlolasega, a je bil golobrad.

Končno sva s Poirotom imela svoj zavoj, stopila sva na cesto in prepustila živne najine speljivosti usodi. Prepirali so se, kot sva slišala še na cesti, še kar naprej in vedno huje,

pridružili so se jim še drugi, ki so med tem prišli v trgovino.

»Cemu vse to, Poirot?« sem vprašal nekoliko nejevoljen.

»Za vruga, hotel sem le izvedeti, ali bi zapazili tujca, če bi morda vstopil v trafiko.«

»Ali bi ne bili mogli kar naravnost vprašati tega — brez vseh teh laži?«

»Ne, dragi moj! Če bi bil enostavno vprašal, potem bi sploh ne bil dobil odgovora. Zdi se mi, da ne veste, kako preprosto ljudstvo reagira na direktna vprašanja. Z nezaupanjem in zaradi tega rezervirano. Če bi bil zahteval od teh ljudi pojasnil, bi postali zakrknjeni in zaprti sami vase kot ostrige. Ko pa sem začel jaz nekaj trdit, in sicer nekaj, kar jim je bilo čisto tuje, in ko ste potem še vi začeli temu ugovarjati, so ljudje začeli govoriti sami od sebe, ne da bi jih bilo treba prositi. Razen tega vemo, da imajo ljudje tod ob tej uri veliko posla, to se pravi, da se vsakdo briga le sam zase in za svoje delo, dalje sva zvedela, da je ob tem času promet dekaj živahen — naš morivec si je izbral pripraven čas, Hastings.«

Pomočal je trenutek, nato pa nadaljeval z najhušimi očitki: »Ali res nimate iskric pa-

meti, Hastings? Naročil sem vam, da vstopite v lokal in kupite karkoli — karkoli — vi pa si izberete prav jagode... zdaj zdaj se vam bodo razleze iz vrečice in vam pokvarile vso obleko.« Precej osupel sem opazil, da je res, na kar me je opozoril. Naglo sem podaril jagode fantičku, ki je bil zaradi nenavadne radodarnosti čisto zmeden in je dokaj nezaupljivo sprejel dar. Poirot je dedal k temu še glavice solate, ki si jih je nabavil in s tem dečkovemu začudenju šele tako rekoč posadil krono na glavo. — Toda Poirot še ni odnehal. »V taki preprosti trgovini vendar nihče ne kupuje jagod! Jagode, ki niso sveže odtrgane, se v trgovini vse zmečkajo in odceja sok. Banane vsekakor — ali jabolka — ali navsezadnje glavico ohrovtia — na noben način pa ne jagod!«

»Ko mi pa v tistem hipu ni prišlo nič pametnejšega na misel,« sem se skušal opravičevati.

»No, veste kaj! To pa vaši domišljiji ne izstavlja ravno najboljšega spričevala,« je odvrnil strogo. Obstal je na pločniku. Hišica in lokal desno od Asherjeve trgovine sta bila prazna. V oknu je visela tablica z napisom: Oddamo! Tudi na levi je stala majhna hiša z zelo umazanimi zavesami na oknih. Hišnega zvonca ni bilo, zato je Poirot uporabil tolkalo na vratih.

Cez nekaj časa je odprlo vrata sila zanemarejeno dekletce; njena nosič je kar vpil po maminem robu. »Oh,« je dejala dekletce in nezaupljivo štrmel v naju.

»S tvojo materjo bi rada govorila,« je prijazno dejal Poirot.

Sledil je molk desetih ali petnajstih sekund, preden naju je dekletce razumelo, nato pa je presunljivo zaklicalo po stopnicah navzgor: »Mati, nekdo bi rad govoril s teboj,« nato pa jadrno izginilo.

Ženska ostrih potez se je nagnila čez stopniščno ograjo, potem pa je prišla po stopnicah do naju: »Kar nikar preveč ne oprezajta tod okoli, škoda časa! Vse zastoj, ne bosta nič opravila...« je začela, toda Poirot je že privzdignil klobuk in s čudovitim poklonom dejal: »Dober večer, madame! Od »Večerne pošte« sem, Ali bi nama ne bili proti odškodnini petih funtov pripravljeno poročati o svoji sosedki Mrs. Asherjevi?«

»Nazadnje bi hoteli reči, da sem storil jaz? Ne bo se vam posrečilo! Kakšen razlog pa naj bi bil imel za to? Da bi ukradel zavojček tobaka? Ali mislite, da sem...?«

Grozeče se je dvignil s stola. Njegova žena je kričala: »Bert, Bert, ne govori takih reči, nazadnje bodo mislili, da si...«

»Le mirno, dragi moj,« je dejal Poirot, »jaz bi le rad vedel, kaj ste imeli opraviti v lokalu. Ker mi nočete povedati, se mi zdi — kako bi dejal — to malo čudno.«

»Kdo vam noče povedati, kdo?« Mr. Riddell se je spustil nazaj na stol. »No, zaradi mene!«

»V lokal ste vstopili ob šestih?«

»Da — ali eno, dve minuti kasneje. Kupiti ste hotel nekaj cigaret. Odprl sem vrata —«

»Bila so torej zaprta?«

»Da. Mislim sem, da je trgovina že zaprta — pa ni bila. Vstopil sem. Nikogar ni bilo, zato sem čakal. Vse tiho! Nikogar od nikoder! Pa sem spet šel! To je vse! Ste zdaj siti!«

»Trupla za prodajno mizo niste videli?«

»Nak, in vi bi ga tudi ne videli, razen če bi ga iskali.«

»Ali je kje ležal kak voznik red?«

»Da, s hrblom navzgor. Mislim sem si, da je stara morda morala hitro z vlakom proč, pa je pozabila zapreti lokal.«

»Ali niste morda voznik red dvignili ali odinili stran?«

»Niti dotaknil se ga nisem, zlodja umazanega! Samo to, kar sem vam povedal, sem storil in nič drugega.«

»Morda ste videli koga iti iz lokala, preden ste vstopili?«

»Nak! Vedel bi le rad, zakaj bi mi radi podtaknili...«

»Nihče vam noče ničesar podtakniti — zaenkrat... Pozdravljeni, gospod!«

Možakar je odprti ust zrl za nama, ko sva odhajala.

Na cesti je Poirot pogledal na uro. »Ce prav pohitiva, doseževa še vlak ob sedmih in dve minuti. Le brž pot pod noge!«

VIII.

DRUGO PISMO

Kaj, kaj?« sem vprašal radoveden, ko sva sedla v praznem kupeju prvega razreda in je brzee zapustil Andover.

»Zločin,« je dejal Poirot resnega obraza, »je storil možak srednje rasti, rdečkastih las, ki škili na levo oko. Desno nogo ima bromo in pod levo ramo ima znamenje od rojstva.«

»Poirot!« sem vzkliknil. V prvem hipu me je res potegnil, njegovo mežikanje pa mi je izdalo resnico. »Poirot,« sem dejal očitajoče.

»Mon ami, kaj hočete? Gledate me kot zvest pes in pričakujete od mene odgovora kot od Sherlocka Holmesa. Resnica pa je ta, da prav nič ne vem, kakšen je morivec, kje stanuje, najmanj pa, kako ga naj primem.«

»Ce bi zapustil vsaj kako sled,« sem mrmral sam zase.

»Ah, sled! Vedno sanjariate o sledi! Zal, ni kadil cigarete in ni zato pustil nič pepela, nič ni potem stopil na črk s čevljem, ki bi bil podkovan na prav svojevrsten način. Ne — ni bil tako uslužen. Imamo pa vsaj voznik red. Ta ABC, to je sled po vašem okusu.«

»Ali mislite, da ga je pozabil?«

»Seveda ga ni! Namenoma ga je pustil! Prsti ni odtisi dokazujejo to.«

»Toda saj na voznem redu niso našli nobenih!«

Nocoj pa večerje za pet

IZ PRIHODNJE STEVILKE »KURIRČKA«

Partizani so bili že v letu 1942 redni obiskovanci naše hiše. Včasih so me prosili, da jim kaj skuhamo, včasih pa je mama sama postavila jed prednje na mizo.

V decembru istega leta pa se je starim znancem pridružil še en nov. Visok, oborožen s pištolo in več bombami okrog pasu, oprtan z daljnogledom, čutarico, usnjeno torbo in morda še s čim drugim je stopil čez prag. Levo oko mu je pokrivala črna obveza.

Radovedno sem ga opazovala in pri tem mislila, ali bo tudi ta, ki se na videz ni zdel, tako prijazen in domač kot njegovi tovariši. V tem se nisem zmotila. Kmalu je postal naš najboljši prijatelj. Kasneje se je večkrat oglasil sam ali z drugimi tovariši. Vedel nam je povedati toliko zanimivega, da smo ga pogrešali, če ga nekaj dni ni bilo.

Mama je spoznala, da zelo rad je ajdove žgance, zato jih je vedno skuhala, če je imela moko.

Nekega večera je spet prišel sam. Ni čakal, da bi mama sama odločila, kaj bo skuhala. Morda se je bal, da ne bi bilo ajdovih žgancev, zato ni imel niti časa voščiti dober večer, ampak je že skoraj na pragu dejal, ko je zagledal mater: »Mat', nocoj pa ajdovih žgancev za pet in latvico topljenega mleka.« Mati je nekoliko začudeno pogledala: zakaj kar za pet, ko pa je vendar prišel sam? Ker pa je mislila, da pridejo tovariši za njim, je postavila lonec v peč in latvico mleka. Ko je bila večerja pripravljena, ga je mati vprašala, kje so njegovi tovariši, da bi šli k večerji. »Kar v hišo prinesite, bodo takoj prišli.«

Mati res prinese, vendar tovarišev ni bilo. On pa vstane, gre iskat pet žlic, jih razdeli po mizi, mleko natoči v pet skodelic, se usede za mizo in povabi starše in naju s sestro k večerji, rekoč: »Dobro vem, da kuhate žgance samo za partizane, sami pa jeste močnik.«

Kar vi privoščite meni, tudi jaz vam, zato se kar use- dite in lepo pojejmo, saj vem,

da že dolgo niste imeli poštene večerje.«

Spogledali smo se. Njegove vabilu se nismo odrekli; vedeli smo, da dobro pozna naše premoženjske razmere.

Zajemali smo in se pristrčno nasmejali njegovi potegavščini. Mati pa mu je rekla: »Se štirikrat bi lahko jedel ajdove žgance, sedaj boš pa zato prikrajšan.« »Nič zato,« ji je odgovoril, »bom pa štirikrat z vami jedel močnik.«

Ni dvoma, da so se partizani na tako tovariške in pristrčne načine kar vraščali v družine, kot se je vrstel »enooki« Luka v našo družino.

PARTIZAN IN ŠOJA

Mlad partizan je našel v gozdu šoja, ki je padla iz gnezda. Če ne bi pokrival gozdna tla tako debel mah, bi se gotovo ubila. Letati še ni znala, pa tudi mogla ni, saj je bila še skoraj gola. Cvikala je in prosila pomoči. Partizan ni dolgo pomiš-

ljal. Vtaknil jo je v žep in splezal na drevo. Skrbno jo je položil v gnezdo, kjer so čakali nanjo trije bratci.

Minilo je leto in nekaj dni. Partizan je zaspal v gozdu. Niti najmanj ni slutil, da gre proti njemu četa sovražnikov. Tedaj pa so priletel štiri šoje in na vse glas kričale. Partizan se je zazdelo, da nekdo s hripavim glasom opozarja: Svabi, Svabi! Zdramil se je in zagledal Nemce. Pravočasno se je umaknil v svojo brigado.

Spomenik zvestemu psu »Bobbyju« v škotskem mestecu Greyfriars

Strašen potres, ki je pred kratkim spremenil v prah cela mesta v Perziji, je ostal zapisan tudi na filmskih trakih. Na površini 40.000 kvadratnih kilometrov je bilo vse poravnano z zemljo. Ostalo je samo kamenje. Število smrtnih žrtev dosega 20.000 ljudi, veliko je telesno poškodovanih, okoli sto tisoč ljudi pa je ostalo brez strehe.

ZVESTOBA DO GROBA

Ko je v letu 1858 umrl pastir John Gray v Greyfriarsu pri Edinburgu, sta ga na pokopališču spremljala samo njegov pes »Bobby« in vaški grobar. »Bobby«, ki je imel gospodarja neizmerno rad, mu je ostal zvest tudi

po smrti. Pri grobu je ostal štirinajst dni nepretrgoma, dokler končno ni zaradi iznemoglosti poginil. Samo enkrat v opoldanskem času je »Bobby« za trenutek zapustil pokopališče, da bi se na-

jedel v hiši gospodarja, ki mu je služil.

Pred kratkim so temu zvestemu psu postavili v Greyfriarsu spomenik, ki ga prikazuje v drži, kakršno je imel pred grobom svojega gospodarja.

Smeh med delovnim časom

Križanka št. 57

— Ze dobro, ga bom pa počakal.

VSILJIVOST

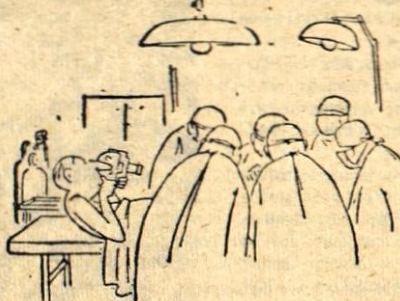
— Ali lahko vzamem vaše nalivno pero?

OPAZOVANJE

— Končno sem zvedela, da je ta tip, ki že tri dni sedi v pisarni in ne premakne oči s tebe, uradnik zavoda za racionalizacijo dela.

BREZ BESED

ČASLEPLJENOST

— Kaj res mislite, da bom kupil avtomatičen stroj in zamenjal ta dragocena bitja.

VESTNOST

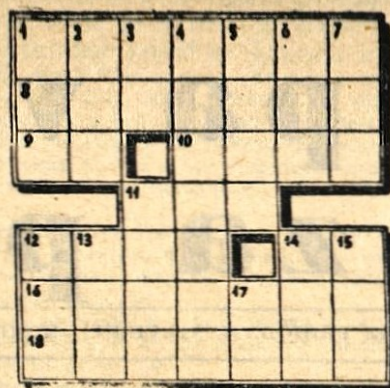
— Šef, ali danes lahko ostanem doma?

UGLED KRITIKOV

Prijatelji so se pogovarjali s poljskim pisateljem Boleslavom Prusom. Eden izmed njih pravi:

— Čudi me Boleslav, da se ti sploh ne oziraš na pisanje kritikov.

— Neumnost! Kdo se pa ozira na kritike?! Povej mi, ali si že kdaj videl kakšen kip na čast nekemu kritiku.

KRIZANKA ŠT. 57 (ilk št. 53)

Vodoravno: 1. mineralna voda, 8. globinsko kamenje, 9. začetnici izumitelja dinamita, 10. izmerjena višinska točka, 11. ribiška mreža, 12. lunina mena, 14. italijanski spolnik, 16. deklica v oskrbi pri tujih starših, 18. vrsta v botaniki in zoologiji.

Navpično: 1. poželenje, 2. indusrijska rastlina, 3. okrajšan veznik, 4. priznana vrsta francoskega vina, 5. mesto pod Fruško goro, 6. sukanec, 7. oče, 11. proizvod gorenja, 12. angleška kratica za gospo, 13. zal, mikaven, 14. vzdevek bivšega ameriškega prezidenta, 15. izrasteek na glavi, 17. avtomobilska oznaka Niša.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 56

Vodoravno: 1. košarka, 7. okopi, 8. šota, 9. OM, 10. apartma, 12. RI, 13. tein, 14. omika, 15. almanah.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

»Dnevnik Davida Rubinowicza je avtentičen dokument nacističnega nasilja nad židovskim prebivalstvom Evrope. Dvanajstletni David ga je pričel pisati marca 1940. leta, zadnji obranjeni zapisek pa nosi datum 1. junij 1942. Gre za pet šolskih zvezkov, popisanih s skrbno otroško pisavo. V izropanem stanovanju Rubinowiczovih jih je našel neki sosed. Zvezke je skril v kašči. Nekaj let zatem so jih med pospravljanjem vrgli na smetišče. Tam jih je našla neka ženska in izročila ljudem, ki so dnevnik prinesli založbi.

Rubinowiczovi so bili družina poljskih podeželskih Židov. Oče malega Davida je imel trgovino z mlekom v vasi Krajno. Spomladi 1942 so esesovci nagnali Žide iz okolice v mestoce Bodzentyn, kjer so živeli v zbirnem getu v strahotnih razmerah. Od tam so jih nekoga dne v židovskih vagonih odpeljali v smrt...

Dnevnik je napisan s preprostim besedami otroka, ki je doživljal neizmerno zlo. Ni merila, s katerim bi lahko tehtali trpljenje malega Davida in vseh, ki so doživljali podobno nacistično preganjanje. Po običajnih zakonih psihologije bi morala doživeti zlo otčiti malega Davida, vendar breme nasprotno: otrok noče maščevanja in prav zato, ker niti ne obtožuje, so njegovi zapiski ena najdramatičnejših in močnih obtožb nacističnega sistema in ljudi, kakršen je bil Eichmann, ki ga je v Izraelu doletela pravična kazen.

Vas Krajno, naselje Bieliny, mestece Bodzentyn in Suchedniow ter drugi kraji, ki jih srečamo v dnevniku, so v okrožju Kielce. To okrožje je bilo za časa nacistične zasedbe Poljske v okviru področja Radom. V to področje so sodila še posebna mesta Radom, Kielce in Cienstohova. Po podatkih z 10. marca 1940 je na tem področju, ki je merilo ca

DNEVNIK Davida Rubinowicza

20.500 kvadr. metrov, živelo 2 milijona 726.516 prebivalcev. Med njimi je bilo nad 300.000 Židov. V okrožju Kielce je po podatkih iz leta 1941 prebivalo le 33.000 Židov.

Po Hitlerjevem zakonu z 12. oktobra 1939 so iz osrednjih poljskih pokrajin ustanovili tako imenovani generalni guvernement. Prvega avgusta 1941 so Nemci to umetno tvorbo razdelili na pet področij. Generalni guvernement je razen radomskega področja obsegal še štiri podobna: varšavsko, krakovo, lublinsko in galicijsko.

V vasi Krajno je pred izbruhom druge svetovne vojne in do konca 1942. leta živelo le sedem židovskih družin, v sosednjih naseljih še manj.

LETO 1940

21. MAREC. Zgodaj zjutraj sem šel skozi vas, kjer stanujemo. Od daleč sem videl na steni trgovine razglas. Naglo sem stopil tja, da bi ga prebral. Razglasili so, da se Židje ne smejo več voziti z avtomobili. (Vožnja po železnici je bila že zdavnaj prepovedana.)

Mali David ima prav, zakaj že 26. jan. 1940 je generalni guver-

nenj na zelena polja. Veselilo me je, zakaj ves teden nisem niti pogledal skozi okno.

11. JULIJ. Počutil sem zdravega. Odšel sem že na dvorišče, sijalo je sonce in bilo je vroče. Ves dan sem bil zunaj, ker ne vzdržim več doma.

16. JULIJ. Dan za dnem sem bolj vesel — po boleznai. Kako radostnejši in sončnejši so dnevi.

5. AVGUST. Občinski sluga je prišel včeraj k Schulzeju*, da marajo vsi Židje z družinami na občino k registraciji. Tam smo ostali nekaj ur, zakaj starešine so volili židovski starešinski svet. Potem smo odšli domov.

Registracija je bila povezana z ukazom, da se morajo Židje od 14 do 60 let udeleževati del za okupacijske sile. Frank je že 28. novembra 1939 ukazal, naj Židje ustanovijo svoje židovske svete (Judenräte). Te ustanove so nasploh zelo dosledno izvajale nemške ukaze. V nekaterih vaseh so zaradi odmakljenosti in posebnih pogojev ustanovili takšne svete šele pozneje.

12. AVGUST. Ze ves čas vojne se sam učim doma. Kadar se spomnim, kako sem hodil v šolo, mi privre solze. Danes pa moram biti doma in ne smem nikamor. In če pomislim, kako se vojskujejo po svetu, koliko ljudi pade vsak dan zaradi krogel, plina in bomb, epidemij in drugih sovražnikov človeštva, mi mine veselje do vsega.

* Nemški zaupnik oziroma župan v vasi. (Nadaljevanje sledi)

ner Hans Frank prepovedal Židom s posebnim ukazom vožnjo na cestni železnici, avtobusu, itd., 20. februarja 1941 je izšla njegova odredba, po kateri Židje v vsem generalnem guvernementu niso smeli uporabljati nikakršnih vozil. Frankova odredba je bila povezana s splošno politiko okupacijskih oblasti, ki so ustanovljale posebne židovske četrti — gete.

30. JUNIJ. Slabo se počutim, imam vročino. Mama je dejala, naj ležem v posteljo, vendar nisem hotel, potem pa sem legel. Dobil sem gripo in nobena jed mi ne tekne več. Pojedel sem le malo ovsene sluzi.

7. JULIJ. Ze teden dni sem bolan, danes mi je malce bolje. Sedel sem k oknu in gledal sko-